

Kazuistika MUDr. Katarína Kováčová, MPH: Jedlo ako liek, jedlo ako jed

1.9.2026 - | Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva

Extrakt z granátového jablka ako možný spúšťač akútneho zmiešaného hepatocelulárno-cholestatického poškodenia pečene (DILI).

Keď „prírodné“ neznamená neškodné: interakcie potravín a výživových doplnkov s liekmi v primárnej starostlivosti

Abstrakt

Potraviny, rastlinné produkty a výživové doplnky sú pacientmi často vnímané ako prirodzene bezpečné, a preto ich pri odoberaní liekovej anamnézy nemusia spontánne uvádzať. Biologicky aktívne látky obsiahnuté v potravinách, koncentrovaných extraktoch a nutraceutikách však môžu ovplyvňovať absorpciu, metabolizmus a elimináciu liekov, interferovať s transportnými proteínmi alebo mať vlastný hepatotoxický potenciál.

Osobitný klinický význam majú food-drug interactions – interakcie medzi potravinami a liekmi a supplement-drug interactions – interakcie medzi výživovými doplnkami a liekmi, najmä u pacientov s polyfarmáciou.

Prezentujeme kazuistiku 66-ročného pacienta s ulceróznou kolitídou v remisii, liečeného mesalazínom, propafenónom, atorvastatínom a ezomeprazolom, u ktorého bola pri asymptomatickom priebehu zaznamenaná progresívna elevácia hepatálnych parametrov. Podrobná anamnéza následne odhalila konzumáciu vysoko koncentrovaného produktu z granátového jablka (*Punica granatum*).

Kazuistika poukazuje na potrebu zahrnúť potravinové expozície, rastlinné prípravky, extrakty a nutraceutiká do štandardnej liekovej anamnézy, najmä pri nevysvetlenej hepatálnej abnormalite alebo podozrení na drug-induced liver injury – DILI (liekmi indukované poškodenie pečene) alebo herb-induced liver injury – HILI (poškodenie pečene vyvolané rastlinnými prípravkami).

Kľúčové slová: DILI, HILI, granátové jablko, *Punica granatum*, potravinovo-liekové interakcie, výživové doplnky, nutraceutiká, CYP3A4, P-glykoproteín, polyfarmácia, primárna starostlivosť

Úvod

Jedlo ako liek – jedlo ako jed vystihuje klinický paradox modernej výživy a rastúceho využívania potravín, rastlinných produktov a nutraceutík na podporu zdravia.

Potraviny môžu byť významnou súčasťou prevencie a liečby mnohých ochorení. Za určitých okolností však môžu predstavovať aj klinicky relevantnú expozíciu schopnú modifikovať účinok liekov alebo prispieť k vzniku nežiaducich účinkov.

V ére rastúcej spotreby výživových doplnkov, rastlinných extraktov, koncentrovaných džúsov, „detoxikačných“ prípravkov a produktov propagovaných ako prirodzená alternatíva liečby už tradičná otázka „Aké lieky užívate?“ často nestačí.

Pacienti nemusia výživové doplnky, bylinné produkty alebo koncentrované potravinové prípravky

považovať za lieky, a preto ich lekárovi spontánne neoznámia. Napriek tomu môžu tieto látky ovplyvňovať farmakokinetiku liečiv prostredníctvom cytochrómu P450, transportných proteínov vrátane P-glykoproteínu, gastrointestinálnej absorpcie alebo renálnej eliminácie.

Niektoré prípravky môžu mať navyše vlastný hepatotoxický potenciál a podieľať sa na vzniku drug-induced liver injury - DILI (liekmi indukovaného poškodenia pečene), prípadne herb-induced liver injury - HILI (poškodenia pečene vyvolaného rastlinnými prípravkami).

Problematika je mimoriadne relevantná v primárnej starostlivosti, kde sa často stretávame s pacientmi s polyfarmáciou, chronickými ochoreniami a súčasným užívaním viacerých voľnopredajných alebo „prírodných“ produktov.

Jedlo_ako_liek_odborny_clanok_vizualne_upravenyStiahnuť

Interakcie_potravin_a_doplňkov_s_liekmi_SKStiahnuť

Doplňky_interakcie_tabulka_SKStiahnuť

<https://ssvpl.sk/jedlo-ako-liek-jedlo-ako-jed-kazuistika>